קז: בית כור פרק שביעי בבא בתרא

דמתורת מנה לא מפקי ליה. וליכא למימר דניחל בתר בתרלאי דלא גרעי ממנה דיש לתפוס המועט כדפ"ה:

מסתייה דקא מטפינא [בולי האי] אחבראי. שכן הסדר דשנים הפוחתים מדברים תמלה:

אדרבה האי ארעא מאה ותליסר ותילתא שויא.

תימה לר"י דהשתא אי לא הוי אלא תרי דחד אמר מנה וחד אמר שלשים הוה אמינא דמאה ועשרה שויא דכן האמת נראה לר"ע והשתא לאיתיה להאי דפחות מכולהו אמר תלתא ותילתא הוי טפי:

הדרן עלך בית כור

תשעין שוה והאי דקאמר עשרים דקא טעי עשרה לאחוריה והאי דקא אמר מנה קא טעי עשרה לקמיה אדרבה האי ארעא מאה ועשרה שויא והאי דקאמר מנה קא טעי עשרה לאחוריה והאי דקאמר שלשים קא טעי עשרה לקמיה נקוט מיהת תרי קמאי בידך דמתורת מנה לא מפקי ליה אחרים אומרים עושין שומא ביניהן ומשלשין קא סברי האי ארעא תשעין ותלתא ותילתא שויא האי דקא אמר עשרים קא טעי תליסר ותילתא לאחוריה והאי דקאמר מנה קא טעי תליסר ותילתא לקמיה ובדין הוא דלימא טפי והאי דלא קאמר סבר מיסתאי דקא מטפינא כולי האי אחבראי אדרבה הא ארעא מאה ותליסר ותלתא שויא האי דקאמר מנה קא טעי תליסר ותלתא לאחוריה והאי דקאמר שלשים טעי תליסר ותלתא לקמיה ובדין הוא דקאמר מטפינא כולי האי אחבראי נקוט מיהת תרי קמאי בידך דמתורת מאה לא מפקי ליה אמר רב הונא הלכה כאחרים אמר רב אשי טעמא דאחרים לא ידענן הלכתא עבדינן כוותייהו (ו) תנו דייני גולה עושין שומא ביניהן ומשלשין אמר רב הונא הלכתא כדייני גולה אמר רב אשי טעמא דדייני גולה לא ידענן הלכתא עבדינן כוותייהו: **מתני'** אהאומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו חציה בדרום אני מוכר לך משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום והוא מקבל עליו מקום הגדר חריץ ובן חריץ וכמה הוא חריץ ששה טפחים ובן חריץ שלשה: **גמ'** א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לוקח נוטל כחוש שבו (ו)א"ל רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן והא אנן משמנין ביניהן תנן א"ל אדאכלת כפנייתא בבבל תרגימנא מסיפא דקתני סיפא חציה בדרום אני מוכר לך משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום ואמאי משמנין ביניהן והא חציה בדרום אמר ליה אלא לדמי ר"נ לדמי: מקבל עליו מקום גדר כו': תאנא חריץ מבחוץ ובן חריץ מבפנים וזה וזה אחורי גדר כדי

דשויא עפי [מנה] ושסה דינר (ב) דהיינו י"ג ושליש יתר על שויו והאי דלא אמר היינו משום דדיו מה שמוסיף על תכירו כ' שתכירו אומר פ' והוא אומר מנה ואע"פ שאין אנו יודעין אחה דברי ראשון אפ"ה נוטלין ונותנין בדבר וכל אחד יודע מה בלבו של חבירו ולאחר שנטלו ונתנו בדבר מוקעין את לבם לומר הנראה בעיניהם וכיון שידע שחבירו רוצה לומר שמוויס ירא הוא לומר יותר ממנה: **אדרבה הא ארעא כו'**. הך סוגיא כי ההיא דלעיל מפרשא כולה: **טעמא דאחרים לא ידענן**. דלא מסתבר טעמייהו הלכתא עבדינן כוותייהו בתמיה דלא הלכתא עבדינן כמ"ק דאמר מידון במנה: ה"ג **תנו דייני גולה עושין שומא כו'**. סתם ברייתא שונין (ג) כאחרים והכי גרסי' לה בפירושי ר' חננאל: **דייני גולה**. שמואל וקרנא (ד): **הלכתא כדייני גולה**. דהיינו נמי הלכתא כאחרים. ודלמא חדא מכלל דחבירתה איתמר ומשום דמילתא דפשיטא היא דהיינו הך לא חש הגמרא להקשות ולמימר והא אמרה רב הונא חדא זימנא אלא היכא דלא דמו אהדדי הנהו תרתי מילי שפיר שיש לשונות בין זה לזה והטעמים שוין הסם אורמיה דגמרא לפרושיה. כן נראה בעיני: **מתני' משמנין ביניהן**. מפרש בגמ': **משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום**. כולה מפרשא בגמ': **ומקבל עליו**. מוכר לתת מחלי שדהו מקום הגדר לגדור זה הלוקח חצי שדהו מכל צד מפני החיות שלא יכנסו לתוכו דסתם מוכר חצי שדה מוכר לו כל גרסי שדה אבל היכא דמכר לו שדה שלם הסם מילתא דפשיטא היא שמכר לו את כולו ומה יוסיף ליתן לו יותר: **חריץ**. פוטיש"ל בלע"ז: **ובן חריץ**. חריץ קטן שבין הגדר לחריץ הגדול: **ו' טפחים**. רחבו בתוכך כל השדה. וכגמ' מפרש למה לי כל הני: **גמ' לוקח נוטל כחוש**. יד הלוקח על התחתונה לפיכך נותן המוכר ללוקח המקום הגרוע שבאותו שדה דלמא דמי חצי השדה אמר לו לפיכך נוטל מן הכחוש יותר מן החצי כדי דמי חצי השדה כדמפרש לקמיה והיינו רוחתא דמוכר דרוצה אדם בקב עדית יותר משני קבין זיבורית. והא דקתני משמנין היינו כדמפרש בבכורות יח.] בפרק הלוקח עובר פרתו (ד) דקתני שני רמנין שלא ביכרו וילדו שני זכרים כו' ר' עקיבא אומר משמנין ביניהן ומפרש ר' יוחנן בגמ' [בכורות יח.] וכהן נוטל כחוש וכל כי הך סוגיא איתא הסם ומפרש מאי משמנין שומן יהא ביניהן ואי מייתי כהן ראיה שקיל. ה"נ שומן יהא ביניהן ומה ששנה חצי השדה היפה יותר מן החצי הכחוש יהא ביניהן ויוסיף לו מוכר ללוקח מן הקרקע הרבה עד שיהא שוה כחצי היפה שעיבב המוכר לעצמו כדמפרש לקמיה. ומיהו לגמרי לא יפסיד הלוקח השומן כי הסם דהסם שמא הכחוש של כהן הוא הלכך כיון דלא מצי מייתי ראיה מפסיד אבל הכא ודאי מכר לו כל חצי שדהו והבדר יודע דכל החצי מוכר ומן הדין היה לו ליטול חצי הכחוש אלא משום דמצי מ"ל דמי חצי השדה מכרתי לך כדלקמן הלכך ידו על התחתונה ליטול מן הכחוש בשוה חצי השדה: **והאנן משמנין ביניהן תנן**. דמשמע יד שניהן שוה ליטול זה כשומא שנוטל זה מן היפה ומן הכחוש דכי הדדי פלגי בגוף הקרקע והכי נמי מוכח בבכורות דהכי משמע ליה משמנין לר' חייא בר אבא דכי הדדי פלגי בגוף הקרקע דאמר ליה ר' חייא בר אבא לר' יוחנן הסם והא משמנין ביניהן תנן ואמר ליה נמי ר' יוחנן אדאכלת כפנייתא בבבל תרגימנא מסיפא דקתני מת אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה ואי ס"ד משמנין ביניהן דכי הדדי פלגי הכא נמי לפלוג כי הדדי אלא מאי משמנין כו': **אמאי משמנין ביניהן**. כלומר אם כדברך כן הוא דאמאי אדה אני מוכר לך ממש הוא למה משמנין יתמחו קו הסדה ויטול הלוקח חציה בדרום הן כחוש הן יפה שהרי כך פירש לו חציה בדרום אלא מדקתני אפי' בסיפא משמנין שמע מינה דהאי דקתני משמנין לדמי הוא וכדפרישנא לעיל כלומר מה ששוה חצי שדה זו מכרתי לו מן הקרקע בחיה מקום שאלנה אתן לך מיהו ריש פירוש משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו פירוש כדמי חצי שדהו אבל סיפא דמתני' אין שמין כל השדה אלא חציה שבדרום הן כחוש הן יפה ומה ששוה חציה שבדרום נותן המוכר ללוקח כנגד אותן הדמים בחיה רוח שירלה הייהו בכחוש דיד הלוקח על התחתונה דדלמא זה שאמר חציה שבדרום שומת חציה שבדרום קאמר ולא חציה שבדרום ממש הוא שמכר לו. כן נראה בעיני וכן פירש רבינו חננאל: כדי

משעים. דינר שויא דהיינו כ"ב סלעים ומאי וכל אחד טויה מעט זה שאומר כ' מזגזל שמי סלעים ומחצה משויין וזה שאומר מנה מעלה בדמים שמי סלעים ומחצה דגיחא ליה למימר ששניהן טוענין קלת זה למעלה וזה למטה ונאמר דשוה כ"ב סלעים ומחצה דהשתא אזלינן בתר דברי שנים הפחותים ותפסת מועט תפסת ולא גלך אחרי מי שאומר מנה וגימא דהוא לנדו עומד על אמיתתו של דבר מכל וכל והשתא טעו: **לאחוריה**. ששוה עשרה יותר והנימא עשרה אחריו שהיה לו לתפוס כחשבונו: **לקמיה**. שלקח עשרה לפניו כלומר יותר מן הראוי הוסיף ולקח מחשבון שלפניו העמיד לנא שלא היה ראוי לתפוס: **מאה ועשרה שויא**. והוה ליה למימר מידון במאה ועשרה דמאי חזית דאזלת בתר ראשון ושני טעה יותר מדאי אדרבה תפוס דברי השני והשלישי אבל הראשון טעה יותר מדאי: **נקוט מיהת תרי קמאי כו'**. כלומר כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי יש לנו לילך אחרי שנים הפחותים דמתורת מנה לא מפקי ליה כלומר שלפי דבריהם יש לנו לומר שקרוב למנה שוה אבל לא מנה בכלל ולא אחר תרי בתראי שאומרין יותר ממנה דתפסת מרובה לא תפסת והרי כולם מודים שקרוב למנה שוה הלכך יתן תעשים: **עושין שומא כו'**. דתפרישת לעיל [ע"א]. ות"ק סבירא ליה דאיכא למימר דלא טעי אינשי כלל והלכך אמצעי תפוס והשתא שמא טעו ור' אלעזר בר' לדוק סבר טעי אינשי בעשרה לזגזל או בעשרה להוקיר ואחרים סברי טעי אינשי בי"ג ושליש בדבר ששוה יותר משמוטים: **וכדין הוא דלימא**.

מסורת הש"ס

ו) [בכורות יח.], ב) [סנהדרין ח: ע"ש], ג) כפ"ה: לפרוקי,

הגהות הב"ח

(א) גב' תנו דייני גולה. נ"ב ס"ת דייני גולה אמרי: (ב) רשב"ם ד"ה ומדין הוא וכו' ושסה דינר ושני שלישי דינר דהייו י"ג ושליש: (ג) ר"ח ה"ג תנו וכו' כאחרים. נ"ב עי' כפרשב"ם בדף ק' סוף ע"א: (ד) ר"ח לוקח וכו' שונר פרתו דף י"ז דקתני רחל שלא ביכרה ולדה אמי אכרים: (ה) ר"ח תרגימנא לרשא מסיפא טרחנו ליישבה הפ"ד:

לעזי רש"י

פרשיי"ר [פרשי"ד]. תעלה.

מוסף רש"י

אדאכלת כפנייתא בבבל. נעוד שהיתה אוכל תמרים בבבל ומתנן את עצמן (בכורות יח.).

הדרן עלך בית כור

רבינו גרשום (המשך)

מחלק

הלוקח וישלים המוכר או מגוף הקרקע או יחזיר לו מן הדמים עד שיהא חלקו שוה כחלקו וה"נ לוקח אם חציו שלו טובה מחציו של מוכר משלים מחלקו בקרקע עד שיהא חלק המוכר שוה כחלקו. ואם אמר לו בפירוש חציה של צד דרום אני מוכר לך והוא גדול או מוטב מחציו האחר משמנין ביניהם בדמים שאם חצי שבצד דרום זיבורית היא כנגד הנשאר יגבה לו המוכר לוקח מעות ולעולם התצי שבדרום נוטל הלוקח בין פחות בין מוטב הואיל ואמר חצי שדה אני מוכר לך מ"מ משמנין ביניהן שיהא חלקו שוה קתני רישא דמתני' דמשמנין ביניהן ובגופה של קרקע שמעינן השתא: אמר ר' חייא ולוקח נוטל כחוש. שברשות מוכר הוא אם הוא רוצה להשלים לו מן העידית ישלים או יגבה לו מן הדמים ולעולם החלק כחוש יטול לוקח: והא אנן משמנין ביניהן תנן. דמשמע ברשות תרוייהו שאם נתן לו הזיבורית יחזור לו העידית שיעור שיהו שוין יחד בין בזיבורית בין בעידית. ואם נתן לו העידית יחזור לו ממנה עד שיהו שוין דהשתא משמע דברשות דתרוייהו הוא: אדאכלת כפנתא דבבל. כלומר שהיית אוכל תמרים מתקדק בדבר: יהא חציה בדרום קאמר ליה. דמשמע אותה חציה ממש או עידית או זיבורית: אלא לדמי. לעולם חציה בדרום נוטל ואם היה זיבורית יגבה לו מן הדמים ואם יש לו עידית יחזור לו לוקח מעות: ה"נ. לעולם לוקח נוטל כחוש וינכה לו מן הדמים ממה שהוא פחות והיינו משמנין: **פ"ם** ומקבל עליו המוכר ליתן לו מקום הגדר. שלא ידרסו בשדהו. ותריץ בן ג' טפחים רוחב מחוץ לגדר. וכן חריץ קטן בן חריץ גדול ולגדר

רבינו גרשום

קא טעי י' דינר. אמר פחות ממה ששוה: והאי דאמר מנה טעי י' יותר משויו: אדרבה. מאי חזית דאזלת בתר הני תרי ס) דאולי חד בתר כ' ותר בתר מנה ומבצעת ליה אאמצע זיל בתר הני בתראי דחד אמר מנה וחד אמר לי' ומצע ליה בקי'. ומשני ר' אלעזר לעולם בתר צ' דינר הוא דאזלי דנקוט הני תרי בידך דחד אמר כ' סלע וחד אמר מנה משום דמתורת מנה לא מפקי ליה לקרקע דליכא בהו דשם ליה טפי ממנה אבל מאן דאמר לי' סלע מפיק ליה מתורת מנה: אחרים אמרו עושין שומא ביניהן. בין הראשון ובין השלישי ומשלשין מה שיש ביניהן דבין ההוא דאמר כ' דהיינו פ' דינר ובין מאן דאמר לי' דהיינו ק"כ דינר איכא ביניהו מ' דינר וחלק מ' לני' חלקים ונמצא לכל חלק וחלק תליסר ותלתא ואמטול הכי מתחלקין הכי דהאי ארעא תשעין ותלתא ותילתא שויא והאי דקאמר כ' דהיינו פ' הוסיף עליהן תליסר ותלתא הרי כאן תשעים ותלתא ותילתא וקא טעי האי תוספת דאמר פחות ממה ששוה. והאי דקאמ' מנה קא טעי תליסר ותלתא לקמ' טפי והשתא תוסיף הני תליסר ותילתא על תשעין ותלתא הרי כאן ק"ו וב' שלישין והאי דלא קאמר האי תוספת שעל הכנה סבר מפתאי בלומר די לי שהוספתי על חבירי כל כך שהוא אומר פ' דינר ואני אומר ק' ומוסיף עליו כ' דינר: אדרבה. מאי חזית דאזלת בתר הני דכ' ומנה דאזלי בתר הני דחד אומר במנה וחד אמר לי' לאוקמי נמי האי מ' שלש שומא והכא מצית לפרש האי ארעא מאה ותליסר ותלתא שויא כלומר בין האי דאמר כ' לאאן דאמר לי' אינא כ' דינר חלוק מ' לני' חלקים חמצא לכל חלק תליסר ותלתא ומש"ה האי דקאמר מנה טעי תליסר ותילתא ואמר פחות משוויה והאי דקאמר לי' טעי תליסר ותלתא לקמיה טפי משוויה ובדין הוא דנימא טפי מק"כ דינר בו' ושני שלישים והאי תוספ' ו' דינר ושני שלישי בדין הוא דבעי לאיסופי על ל' סלעים אלא סבר מסתאי דקא מטפינא על חבריי שאמר מנה כ' דינר. ומאי חזית דאזלת בתר הני זיל בתר הני. ומשני לעולם כתר האי דשויא ליה מנה דינא דוה דאזלי דמתורת ק' לא מפקי לי' אבל האי דשויה ליה לי' קא מפיק ממנה. ושעמא דאחרים לא ידע' משום דאיכא לאקשויי עליהון כדמקשי' אדרבה האי ארעא כו' ועוד ובדין הוא דלימא טפי ולא אפקי למילתייהו והיכי נעביד הלכתא כותייהו ומש"ה אמר טעמא דאחרים לא ידענן: דייני גולה. שמואל וקרנא אמרו כמילתא דאחרים קא פרשי' לי' ומקשי' להו כמו לאחרים: **פ"ם** האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך. והיתה אותה שדה חציה עידית וחציה זיבורית וכל אותה שדה שוה לי' דינר. אבל חציה האחד שוה כ' דינר וחציה האחר שוה י' דינר אם נותן לו חציה השדה הכחוש משמנין ביניהם. כלומר ישומו כמה חלק זה הנשאר למוכר מוטב

ס) נראה דל"ל דאמר חד כ' וחד כמנה ומתמצעת ליה וכו'. כן אולי ל"ל אלי שיעלם כשומא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com